

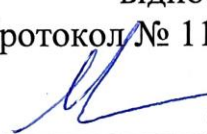
**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-
педагогічного факультету
Інна САВИЦЬКА
«_____» _____ 2023 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри міжнародних
відносин і суспільних наук
Протокол № 11 від 10 квітня 2023 р.
Завідувач кафедри
Олександр ШЕВЧУК

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП
«Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»
Лілія МАКАРЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Аграрна політика розвинутих країн світу

спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник: д. і. н., проф. Стрілець В. В., к. і. н., доц. Кропивко О.М.

Київ – 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Аграрна політика розвинутих країн світу

(назва)

Спеціальність, освітній ступінь, освітня програма		
Освітній ступінь	Магістр (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» (шифр і назва)	
Освітня програма	«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	(назва)	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2023/24 н. р.	
Семестр	3	
Лекційні заняття	15 год.	
Практичні, семінарські заняття	15 год.	
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	90 год.	
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	2 год. 6 год.	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета: підготовка фахівців як на національному, так і на регіональному рівнях у питаннях міжнародних аспектів аграрної політики з відповідною теоретичною базою та управлінськими можливостями.

Завдання: сформувати у студентів системне мислення щодо особливостей аграрної політики розвинутих країн світу та навчитися аналізувати сучасний стан і оцінювати перспективи її подальшого розвитку; розробляти методи і шляхи використання досвіду розвинутих країн світу у вирішенні питань міжнародного співробітництва України в аграрній сфері.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні закономірності формування світового аграрного ринку,
- особливості торгівлі сільськогосподарськими товарами,
- нормативно-правову базу реалізації аграрної політики розвинутих країн світу,
- особливості розвитку аграрних економік розвинених країн світу,
- екологічні пріоритети розвинутих країн в контексті їх аграрної політики;
- кращі практики провідних держав – виробників сільськогосподарської продукції у сфері здійснення аграрної політики.

вміти:

- аналізувати сучасний стан та робити висновки з тенденцій розвитку аграрної політики розвинутих країн світу,
- оцінювати заходи в аграрно-соціаліній та аграрно-екологічній політиці держав,
- оцінювати міжнародну конкурентоспроможність вітчизняного сільськогосподарського виробництва,
- визначати основні показники продовольчої безпеки держав та фактори, що на неї впливають,
- вирішувати конкретні проблеми міжнародного співробітництва в аграрній сфері,
- оцінювати економічні, соціальні та політичні переваги і недоліки аграрної політики різних країн світу та України,
- формулювати та представляти власні погляди у зазначеній проблематиці.

Набуття компетентностей:

- *інтегральна компетентність:* здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

- *загальні компетентності:*

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей

розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13. Здатність бути критичним і самокритичним

- фахові компетентності:

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

СК11. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Загальна характеристика аграрної політики розвинутих країн світу

Загальна характеристика аграрного сектору розвинутих країн світу. Аграрна політика як складовий елемент соціально-економічної політики держави. Суть і функції аграрної політики. Аграрні аспекти діяльності Організації економічного співробітництва та розвитку. Загальні тенденції аграрної політики розвинутих

країн світу на сучасному етапі. Програми підтримки сільського господарства. Вплив Світової організації торгівлі на аграрну політику розвинутих країн світу. Міжнародні екологічні угоди та їх вплив на аграрну політику розвинутих країн світу. Вжиття заходів в аграрному секторі у відповідь на пандемію COVID-19.

Тема 2. Становлення та розвиток Спільної аграрної політики Європейського Союзу

Динаміка і структура аграрного сектору Європейського Союзу та провідних держав ЄС. Загальна характеристика аграрного сектору ЄС. Інституції Європейського Союзу, що здійснюють Спільну аграрну політику. Органи урядової влади окремих держав – членів Європейського Союзу, що здійснюють аграрну політику. Етапи еволюції Спільної аграрної політики ЄС. План Мансхольта.

Тема 3. Сучасний стан та перспективи Спільної аграрної політики Європейського Союзу

Критика САП ЄС. Структурна модернізація САП ЄС як відповідь на виклики глобалізації. Розвиток сільських територій як важливий напрям аграрної політики Європейського Союзу. Відносини Європейського Союзу з міжнародними організаціями в аграрній сфері. Світова організація торгівлі та Спільна аграрна політика Європейського Союзу. Перспективи адаптації Спільної аграрної політики ЄС до нових умов.

Змістовий модуль 2.

Тема 4. Аграрна політика США та Канади

Загальна характеристика аграрного сектору США та Канади. Система управління аграрним сектором США та Канади на федеральних та місцевих рівнях. Особливості регулювання аграрної сфери США та Канади на сучасному етапі.

Тема 5. Аграрна політика Австралії та Нової Зеландії

Загальна характеристика аграрного сектору Австралії та Нової Зеландії. Органи управління аграрним сектором Австралії та Нової Зеландії. Регулювання аграрного сектору Австралії та Нової Зеландії.

Тема 6. Аграрна політика Японії та Південної Кореї

Аграрний сектор Японії та Південної Кореї: загальна характеристика. Органи управління аграрним сектором Японії та Південної Кореї. Особливості державного регулювання аграрної сфери Японії та Південної Кореї на сучасному етапі.

Тема 7. Аграрна політика Великобританії, Швейцарії та Ізраїлю

Загальна характеристика аграрного сектору Великобританії, Швейцарії та Ізраїлю. Система управління аграрним сектором Великобританії, Швейцарії та Ізраїлю.

Регулювання аграрної сфери Великобританії, Швейцарії та Ізраїлю на сучасному етапі.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1												
Тема 1. Загальна характеристика аграрної політики розвинутих країн світу	16	2	2			12						
Тема 2. Становлення та розвиток Спільної аграрної політики Європейського Союзу	16	2	2			12						
Тема 3. Сучасний стан та перспективи Спільної аграрної політики Європейського Союзу	24	3	3			18						
Разом за змістовим модулем 1	56	7	7			42						
Змістовий модуль 2												
Тема 4. Аграрна політика США та Канади	16	2	2			12						
Тема 5. Аграрна політика Австралії, Нової Зеландії	16	2	2			12						
Тема 6. Аграрна політика Японії та Південної Кореї	16	2	2			12						
Тема 7. Аграрна політика Великобританії, Швейцарії та Ізраїлю	16	2	2			12						
Разом за змістовим модулем 2	64	8	8			48						
Усього годин	120	15	15			90						

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Аграрна політика розвинутих країн світу:	2

	загальна характеристика	
2.	Тема 2. Становлення та розвиток Спільної аграрної політики Європейського Союзу	2
3.	Тема 3. Сучасний стан та перспективи Спільної аграрної політики Європейського Союзу	3
4.	Тема 4. Аграрна політика країн Північної Америки	2
5.	Тема 5. Аграрна політика Австралії, Нової Зеландії	2
6.	Тема 6. Аграрна політика Японії та Південної Кореї	2
7.	Тема 7. Аграрна політика Великобританії, Швейцарії та Ізраїлю	2
	Разом	15

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Загальна характеристика аграрного сектору розвинутих країн світу.
2. Аграрна політика як складовий елемент соціально-економічної політики держави.
3. Суть і функції аграрної політики.
4. Аграрні аспекти діяльності Організації економічного співробітництва та розвитку.
5. Політика сільськогосподарських субсидій.
7. Заходи проти спотворення торгівлі сільськогосподарською політикою на національних рівнях.
8. Підтримка ринкових цін як різновид підтримки аграрного сектору.
9. Державні видатки на загальні послуги для аграрного сектору (GSSE).
10. Становлення та основні етапи еволюції Спільної аграрної політики Європейського Союзу.
11. План Мансхольта.
12. Критика Спільної аграрної політики Європейського Союзу.
13. Програми розвитку сільських районів як складова Спільної аграрної політики Європейського Союзу.
14. Основні показники міжнародної конкурентоспроможності країни на світовому агропродовольчому ринку.
15. Розвиток світової торгівлі агропродовольчою продукцією.
16. Сутність та завдання зовнішньоторговельної політики держави в аграрному секторі.
17. Загальні підходи до регулювання агропродовольчої торгівлі в рамках Світової організації торгівлі (СОТ). Уругвайська угода про сільське господарство (УУСГ) СОТ.
18. Національні аспекти продовольчої безпеки та показники, що її характеризують.
19. Роль держави у забезпеченні продовольчої безпеки.
20. Програми продовольчої допомоги та наслідки їх застосування.
21. Міжнародні аспекти продовольчої безпеки. Роль ФАО у розв'язанні продовольчої проблеми.

22. Особливості екологічної політики в аграрному секторі.
23. Основні напрями державної політики розвинутих країн світу щодо розвитку сільських територій.
24. Європейський Зелений Курс.
25. Стратегія Європейського Союзу «Від ферми до виделки».
26. Аграрний сектор США: загальна характеристика.
27. Аграрний сектор Канади: загальна характеристика.
28. Аграрний сектор Австралії: загальна характеристика.
29. Аграрний сектор Нової Зеландії: загальна характеристика.
30. Аграрний сектор Японії: загальна характеристика.
31. Аграрний сектор Південної Кореї: загальна характеристика.
32. Аграрний сектор Великобританії: загальна характеристика.
33. Аграрний сектор Швейцарії: загальна характеристика.
34. Аграрний сектор Ізраїлю: загальна характеристика.
35. Система управління аграрним сектором США.
36. Система управління аграрним сектором Канади.
37. Органи управління аграрним сектором Австралії.
38. Органи управління аграрним сектором Нової Зеландії.
39. Органи управління аграрним сектором Японії.
40. Органи управління аграрним сектором Південної Кореї.
41. Система управління аграрним сектором Великобританії.
42. Система управління аграрним сектором Швейцарії.
43. Органи управління аграрним сектором Ізраїлю.
44. Особливості регулювання аграрної сфери США.
45. Особливості регулювання аграрної сфери Канади.
46. Регулювання аграрного сектору Австралії.
47. Регулювання аграрного сектору Нової Зеландії.
48. Особливості аграрної політики Японії на сучасному етапі.
49. Особливості сучасної аграрної політики Південної Кореї.
50. Регулювання аграрного сектору Великобританії.
51. Особливості регулювання аграрного сектору Швейцарії.
52. Особливості регулювання аграрного сектору Ізраїлю.

8. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни «Аграрна політика розвинутих країн світу» застосовуються такі методи навчання:

- 1) методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
- 2) методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
- 3) методи контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

Перша група методів включає в себе вербальні методи передачі і сприймання навчальної інформації (лекція, розповідь), наочні (зображення, презентації, відео),

практичні (вправи, групові й індивідуальні завдання). В межах самостійної роботи студентів передбачається робота з джерелами (монографії, збірники статей, періодичні видання, інтернет-ресурсами), опрацювання методичних матеріалів, підготовка до виконання творчих завдань.

Під час вивчення курсу активно використовуються інтерактивні методи та проблемно-пошукові методи навчання. Ефективним є і використання навчальних дискусій, проведення дебатів.

9. Форми контролю

Методи поточного контролю: поточне тестування, індивідуальні опитування, фронтальне опитування, перевірка домашніх завдань, перевірка індивідуальних завдань.

Методи модульного контролю: письмова контрольна робота, підсумкове тестування.

10. Розподіл балів, які отримують студенти.

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про введення в дію від 01.05.2023 р. № 404)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

11. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма.
2. Конспект лекцій.
3. Матеріали до практичних занять та самостійної роботи студентів.
4. Критерії оцінки успішності студентів.
5. Перелік контрольних питань за кожним зі змістових модулів дисципліни, які виносяться на підсумкову форму контролю.

6. Нормативні джерела, підручники, навчальні посібники, наукова література, визначені у списку рекомендованої літератури.

7. Інформаційні ресурси.

12. Рекомендована література

Основна

Економіка зарубіжних країн: Навч. Посібник для студ. Вузів //За ред. Ю. Г. Козака. 2003 р. – 351 с.

Аграрна політика в Україні на зламах політичних епох [Текст] : історико-соціально-економічні нариси / В.В.Юрчишин; Інститут економіки та прогнозування.- К. : Наукова думка, 2009. -

Діброва А.Д. Розвиток аграрної політики України в умовах Євроінтеграції:[монографія]. За редакцією: А.Д.Діброви, В.Є.Андрієвського. Київ, 2014. - 568 с.

Кваша С.М., Діброва А.Д., Жемойда О.В. Аграрна політика: навчальний посібник. – К.: «Ліра-К», 1998. – 388 с.

Козик В.В., Панкова Л.А., Даниленко Н.Б. Міжнародні економічні відносини: Навч. Посібник – 4-те вид., стер. – К.: Знання – Прес, 2003. – 406 с.

Манойленко С. В. Світове сільське господарство та зовнішньоекономічна діяльність. – Кіровоград: КНТУ, 2016. – 97 с.

Марушевський Г.Б. Інтеграція екологічної політики в аграрну політику в ес та Україні / Г.Б. Марушевський // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 3. – С. 79-83. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2016_3_19.

Аграрна політика Європейського Союзу: виклики та перспективи : монографія // за ред. проф. Т. О. Зінчук. – Київ: «Центр учбової літератури», 2019. – 494 с.

Юрківський В.М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник – 2-ге вид. – К.: Либідь, 2001. – 416 с.

Семенов В.Ф., Сіваченко І. Ю., Федоряка В.П. Загальний курс агробізнесу: Навч. Посібник /За ред.. В.Ф. Семенова, І Ю. Сіваченка І.Ю. – К.: т-во «Знання», КОО, 2000. – 301 с.

Солоніненко К.С. Міжнародна економіка: Навч. Посібник. – К.: Кондор, 2008. – 382 с.

Старостіна А.О. Економіка зарубіжних країн: Навч. Посібник/ А.О. Старостіна, А.О. Длігач, Н.В. Богомаз. – К., 2009, 454 с.

Хорунжий М.Й. Аграрна політика: Навчальний посібник. - К.:КНЕУ, 2010.- 321с.

Галушко В.П. Світове сільське господарство та продовольчі ресурси [Текст] : навч. посіб.. - К. : КОМПРИНТ, 2011. - 241 с.

Осташко Т.О., Волощенко-Холда Л.Ю. Надзвичайні заходи СОТ для захисту ринків агропродовольчих товарів : монографія – К.: Ін-т екон. та прогнозів 2011. – 224 с.

Augère-Granier M.-L. Supporting young farmers in the EU. URL: <https://epthinktank.eu/2015/06/19/supporting-young-farmers-in-the-eu/> (Last accessed: 17.04.2019)

Допоміжна

Актуальні питання аграрної політики [Текст] : збірник робіт / Упоряд.: О. Шевцов, В. Дем'янчук, В. Артюшин. - К. : [б. и.], 2005. - 408 с.

Сучасна аграрна політика: проблемні аспекти [Текст] : научное издание / В. Г. Андрійчук, М. В. Зубець, В. В. Юрчишин. - К. : Аграрна наука, 2005. - 138 с.

Ільчук М.М. Основи підприємницької діяльності та агробізнесу. – К.: Вища освіта, 2002. – 398 с.

Економічна і соціальна географія світу: Навч. Посібник //За ред.. Кузина С.П. – Львів: Світ, 2003. -672 с.

Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна та соціальна географія світу: Посібник. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2003.- 688с.

Дудар В.Т. Інституції і механізми регулювання ринку органічної агропродовольчої продукції [Електронний ресурс] / В.Т. Дудар // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. – 2018. – Вип. 191. – С. 202-214. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdusg_2018_191_22.

Кобута І.В. Трансформація підтримки сільського господарства країн світу відповідно домовленостей СОТ. – К. ННЦ ІАЕ, 2009. – 148 с.

Кобута І. В. Пріоритети аграрної політики України в умовах торгової лібералізації. *Агросвіт*. 2014. № 14. С. 14–20. – Режим доступу: http://www.agrosvit.info/pdf/14_2014/4.pdf

Липов В.В. Міжнародна економіка: світова економіка та міжнародні економічні відносини. Навчально – практичний посібник. – К.: Видавничий дім “Професіонал”, 2008. – 368с.

Овчаренко А.С. Міжнародні та регіональні програми підтримки та популяризації органічного виробництва / А.С. Овчаренко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету: зб. наук. пр. Серія, Економіка і менеджмент – 2017. – Вип. 28. – С. 42-46

Adil, A. and Chohan, U.W. (2020). Climate Change as Socioeconomic Threat: International Perspectives. CASS Working Papers on Sustainability. Working Paper SUS001AAUC.

Baldwin, D. A. (1985). *Economic Statecraft*. Princeton: Princeton University Press.

Baruchy, B. (2017). Brazilian economic diplomacy: Agriculture and the WTO negotiations. In Bayne and Woolcock (eds). *The New Economic Diplomacy*. Routledge.

Bayne, N. (2017). Challenge and Response in the New Economic Diplomacy. In Bayne and Woolcock (eds). *The New Economic Diplomacy*. Routledge.

Blanchard, J.-M. F. and Ripsman, N. M. (2008). A Political Theory of Economic Statecraft. *Foreign Policy Analysis*, 4, 371–398

Green, D. and Charveriat, C. (2017) NGOs in economic diplomacy. In Bayne and Woolcock (eds). *The New Economic Diplomacy*. Routledge.

13. Інформаційні ресурси

- 1) Офіційний сайт Організації економічного і соціального розвитку (ОЕСР) – <https://www.oecd.org>
- 2) Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України – <http://ief.org.ua/>
- 3) Офіційний сайт ООН – <https://www.un.org/en/>
- 4) Офіційний сайт Світової організації торгівлі (СОТ) (WTO) - <https://www.wto.org/>
- 5) Офіційний сайт Організації з продовольства і сільського господарства ООН (ФАО) - <https://www.fao.org/home/en>
- 6) Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua>
- 7) Офіційний сайт Державної установи «Інститут економіки та прогнозування НАН України» – <http://ief.org.ua/>
- 8) Офіційний сайт Міністерства аграрної політики і продовольства України - <https://minagro.gov.ua/ua>